

תל דור: שרידי התקופות השונות התגלו בחפירות שבוצעו בתל דור. בעשורים האחרונים צילום ארכיון רשות העתיקות

שירת הים

הים התיכון שימש מאז ומתמיד נתיב הגירה ומסחר. אחת הערים החשובות שנבנו על ידי גויי הים בחופי ישראל היא העיר דאר, ששרידיה בתל דור הם עדות לחיי הימאים הקדומים ולסחר הענף שנעשה בעבר דרך הים. סיור מומלץ בגן לאומי תל דור, מצפון לחוף נחשולים הפסטורלי | מאת מערכת בשביל הארץ

מעיר נמל חשובה לגן לאומי

גויי הים (קבוצות עמים חמושות שפשטו במאה ה־13 לפנה"ס ממערב הים התיכון על התרבויות המבוססות במזרח) בנו באזורנו ערים גדולות וחשובות, בהן העיר דאר, ששרידיה נראים על שפת הים מצפון לחוף נחשולים הפסטורלי. דאר, הקרויה בימינו "תל דור" (בערבית: חר אל בורג'), הוקמה במקום בשל המפרצים

הטבעיים שעל קו החוף, שבהם עגנו הספינות למנוחה או למציאת מחסה מפני סערה. דאר גדלה והייתה לעיר גדולה ומבוצרת, ויעידו על כך מבני הציבור, בתי המגורים הפרטיים, וכמוכן החומות הגדולות, ששרידים מהן נותרו בחלקו המערבי של התל. העיר שימשה עיר נמל חשובה ומשגשגת כבר בתקופת הברונזה התיכונה, לפני כ־4,000 שנה, כאשר נבנתה על ידי

במשך מאות שנים, סירות היו אמצעי תחבורה מרכזי בקרב תושביהן הקדומים של ארצות אגן הים התיכון, שגנו בין אסיה, אפריקה ואירופה. בתקופות רבות אף שימש הים לנדידת עמים, שהתבצעה בין המדינות בהיקפים משתנים, שהיו תלויים בתנאי האקלים. עקב נדידות העמים התכופות באזור, שהביאו להפצת תרבויות שונות, אופיינו עמי הים התיכון הקדומים ברב־תרבותיות, תופעה הנמשכת גם בימינו.

כמקום מושבם של גויי הים. עקב מיקומה האסטרטגי על חוף הים, שימשה דאר, גם בתקופות מאוחרות יותר, ציר תנועה לאנשים ולסחורות מהיבשה אל הים התיכון וההפך, וכתוצאה מכך הייתה מיושבת גם בתקופה ההלניסטית - אז כונתה העיר "דורה", בתקופת הצלבנים - כינו אותה "מצודת מרל" ובתקופה הערבית כונתה העיר "טנטורה". במרוצת השנים ידעה העיר ימים של שגשוג ותהילה, וגם תקופות של חורבן ודלות. כיום נמצאת העיר בתחומי הגן הלאומי תל דור. במקום תצפיות מרהיבות והוא טומן בחובו ממצאים מרגשים ומרתקים. שרידי התקופות השונות התגלו בחפירות שבוצעו בתל בעשורים האחרונים. עם השרידים נמנים פריטים מעניינים וייחודיים כגון כלים ממצרים, שמקורם בספינות המצריות שעגנו במקום, רצפות פסיפס, עוגנים מכמה תקופות ועוד. ממצאים ארכיאולוגיים מתל דור מוצגים במוזיאון המזגנה, בקיבוץ נחשולים הסמוך, הפתוח לביקורי קהל. הגישה אל התל היא מכיוון חוף נחשולים.

קהילת ים

בחוף הכרמל מתהווה קהילה של צוללים שרוצים לזום ולפעול למען שמירת הים והחוף. הקהילה תפעל באזור חוף דור, בליווי ובהנחיה של רשות הטבע והגנים. לפרטים נוספים: mayahc@npa.org.il

גן לאומי תל דור. מפרצים טבעיים על קו החוף צילום יוסי בורדוביץ

מהגרי הים. תמונת מצב | חיים איסרוביץ

צילום שאטרסטוק

אגן הים התיכון היה נתיב לתנועה אנושית בין אסיה, אפריקה ואירופה במשך מאות שנים, ורק בשנה האחרונה - על רקע משבר הפליטים החמור ביותר מאז מלחמת העולם השנייה - עברו בו מאות אלפי בני אדם שמחפשים חיים חדשים בתוך גבולות האיחוד האירופי, הרחק ממלחמות, מדיכוי, מעוני ומרעב במולדתם. נתיב ההגירה הפעיל ביותר עובר בים האגאי, מרחק של כארבעה עד עשרה קילומטרים בלבד ממערב תורכיה לאיים היווניים קוס, לסבוס, סאמוס וקיוס. לפי ארגון ההגירה הבינלאומי, במהלך שנת 2015 עברו בנתיב יותר מ־810 אלף מהגרים - מרביתם סורים, והשאר פליטים מאפגניסטן, מעירק, מפקיסטן ומאירן. על אף המרחק הקצר, נרשמו כ־800 מקרי מוות בשל הגלים והסלעים בים האגאי והסירות הרעועות והעמוסות שבהן עושים הפליטים את דרכם. בארבעת החודשים הראשונים של השנה עברו יותר מ־154 אלף בני אדם בנתיב הים האגאי, ויותר מ־370 בני אדם נספו. מאז תחילת אפריל חלה ירידה במספר הפליטים, אחרי שתורכיה והאיחוד האירופי הגיעו להסכם שבמסגרתו מגבירות הרשויות באנקרה את הפיקוח בתמורה לסיוע אירופי בקליטת המהגרים. הנתיב הוותיק ביותר בים התיכון עובר מלוב לעבר מלטה והאי האיטלקי למפדוזה ומשמש בעיקר פליטים ומהגרים ממדינות אפריקה, כגון ניגריה, סומליה, סודן, אתיופיה, סנגל וחוף השנהב. נתיב שלישי - שנחשב פעיל פחות משני הנתיבים האחרים - עובר במערב הים התיכון, ממרוקו לעבר ספרד. בעבר הוא שימש בעיקר מהגרי עבודה ממרוקו ומאלג'יריה, אך בשנים האחרונות עוברים בו גם פליטים ממדינות מדרום לסהרה שנמלטים מהסכסוכים בארצותיהם.